

WSTĘP DO KSIĘGI POWTÓRZONEGO PRAWA

Teksty przewodnie: 1 J 4,8; Pwt 4,37; 6,5.

Zakres studium: Iz 14,12-14; Ez 28,12-17; Rdz 3,1-7; 12,1-3; Dz 7,20-36; Wj 19,4-8; Pwt 1,34.

Część I: Przegląd

Wprowadzenie: *Księga Powtórzonego Prawa* jest piątą, ostatnią księgą *Pięcioksięgu Mojżeszowego*, zawierającą pożegnalne mowy Mojżesza wygłoszone do Izraelitów przed ich wejściem do Ziemi Obiecanej. Jako taka, księga ta charakteryzuje się poczuciem pilności. Mojżesz miał wkrótce umrzeć i pozostawić swój lud, a jego ostatnie słowa miały im przypomnieć o najważniejszych Bożych naukach. Tak więc księga ta jest wykładem wiary Izraelitów, podręcznikiem dla przywódców ludu mającym pomóc im utrzymaniu się właściwej drogi.

Tematy lekcji

- **Bóg historii.** Kiedy Mojżesz zwraca się do swego ludu, przypomina Izraelitom o przeszłych wydarzeniach z ich historii, w której Bóg uratował ich z niewoli, wywiódł z Egiptu i przeprowadził ich przez trudności na pustyni.
- **Bóg miłości.** Ponieważ Bóg jest miłością, opiekuje się swoim ludem i walczy o niego. W odpowiedzi na to lud uczy się miłować Boga.
- **Bóg przymierza.** Ta wzajemna więź między Bogiem i Jego ludem ma formę umowy, przymierza Boga z Izraelem.
- **Lud Boży.** Izrael jest ludem przymierza. Nie znaczy to, że jest lepszy niż inne narody. Przymierze zapoczątkowane z Abrahamem oznacza, że Izraelici mają być świętym ludem, poświęconym w umiłowaniu Boga i bojaźni wobec Niego oraz posłuszeństwie Jego przykazaniom.

Część II: Komentarz

Cały Izrael

Księga Powtórzonego Prawa jest przeznaczona dla „całego Izraela” (Pwt 1,1). Wyrażenie to odnosi się do całego ludu tuż przed wejściem do Ziemi Obiecanej (Pwt 34,12; 27,9; 31,1.7). Apostoł Paweł używa tego wyrażenia w eschatologicznym sensie, jako odnoszącego się do wszystkich zbawionych (zarówno Izraelitów, jak i pogan): „i w ten sposób będzie zbawiony cały Izrael” (Rz 11,26). Choć wyrażenie „cały Izrael” w modlitwie Daniela odnosi się do Izraelitów na wygnaniu babilońskim żywiących nadzieję na odrodzenie, jest jasne, że ma ono także powszechny sens i obejmuje „bliskich i dalekich we wszystkich krajach” (Dn 9,7).

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Dlaczego *Księga Powtórzonego Prawa* jest skierowana do Izraelitów jako ludu? Dlaczego przesłanie tej księgi jest lepiej zrozumiałe, kiedy jest ona skierowana do całego zgromadzenia? Jak powiedzenie „nikt nie żyje sam dla siebie” odnosi się do współczesnego Kościoła?

Księga Powtórzonego Prawa

Tytuł księgi pochodzi od wyrażenia zawartego w Pwt 17,18 - „odpis tego Prawa” - które oznacza dosłownie „powtórzenie tego prawa”. Hebrajskie słowo tłumaczone jako „prawo” brzmi *tora* i oznacza więcej niż prawo w sensie jurydycznym. Może oznaczać także „nauczanie” jako takie, a więc określa zbiór Bożych pouczeń. Wyrażenie „powtórzone prawo” rzeczywiście pasuje do treści tej księgi (Pwt 28,61; 29,21 itd.), nie tylko dlatego, że powtarza ona prawo dane pierwotnie na Górze Synaj, ale także dlatego, że jest przeglądem Bożych pouczeń. Co ciekawe, hebrajski tytuł tej księgi, *Debarim*, „słowa” czy „oto słowa” (Pwt 1,1), odnosi się do proroczych słów Mojżesza zawierających „wszystko, co mu Pan dla nich nakazał” (Pwt 1,3). Stanowi to echo ostatnich słów *Księgi Liczb*, które brzmią: „To są przykazania” (Lb 36,13; por. Pwt 1,6).

Pytanie do przemyślenia: Dlaczego Mojżesz musiał powtórzyć prawo?

Cztery mowy

Mojżesz zwrócił się do swojego ludu w czterech wielkich mowach. Każda z nich rozpoczyna się wyrażeniem „oto słowa” albo jego odpowiednikiem (Pwt 1,1; 4,44; 29,1; 31,1). Pierwsza mowa to prolog historyczny (Pwt 1-4), w którym Mojżesz wspomina wędrówkę Izraelitów z Synaju do Kanaanu (Pwt 1-3). Druga mowa to przegląd prawa (Pwt 4,44-28,68). Trzecia mowa to wezwanie do przestrzegania przymierza (Pwt 29-30). Czwarta mowa to ostatnie wezwanie do czytania i pamiętania prawa, zakończone pieśnią Mojżesza, błogosławieństwem i pożegnaniem (Pwt 31-34).

Przymierze

Staranniejsza analiza struktury *Księgi Powtórzonego Prawa* w świetle starożytnej bliskowschodniej literatury świadczy o przemyślanej organizacji wzorowanej na starożytnych umowach między suzerenem a wasalem (egipskich, a zwłaszcza hetyckich z II tysiąclecia p.n.e.), posiadających następujące elementy:

- Preambuła (Pwt 1,1-5)
- Prolog historyczny (Pwt 1,6-4,49)
- Wyszczególnienia: ogólne (Pwt 5-11) i szczegółowe (Pwt 12-26)
- Błogosławieństwa i przekleństwa (Pwt 27-28)
- Zobowiązanie do lojalności przymierzu i świadkowie (Pwt 29-30)

Bóg w historii

Ta struktura przymierza, która potwierdza starożytność księgi i jej mojżeszowe autorstwo, sugeruje intencję zaakcentowania przymierza Boga z Jego ludem. Historyczne wydarzenia, przypomnienie zbawczych dokonań Boga dla Jego ludu, poprzedza i stanowi podstawę przymierza od czasów Abrahama i Izraelitów aż do dziś. Wydarzenia te sugerują biblijną teologię historii zdecydowanie odmienną od zachodniej koncepcji historii. Według *Biblii*, historia nie jest mechanicznym ciągiem wydarzeń opartym na zasadzie przyczyny i skutku. Jest raczej wynikiem stałej obecności Boga i Jego działania. Bóg inicjuje przymierze przez swoje działania w historii. To On pierwszy podejmuje inicjatywę i działa. Te dokonania w historii są podstawą przymierza. Bóg zawiera przymierze z jego ludem (Pwt 5,3), gdyż jest Panem, który wyprowadził Izraelitów z ziemi egipskiej (Pwt 5,6). Hebrajskie słowo *debarim*, „słowa”, stanowiące hebrajski tytuł *Księgi Powtórzonego Prawa*, znaczy także „wydarzenia” i odnosi się do świętej historii Bożych zbawczych dokonań. *Księga Kronik*, która wspomina dzieje starotestamentowe, nosi nazwę *dibrej hajammim*, „słowa dni”. Słowa Boga należy czytać przez pryzmat tych historycznych wydarzeń.

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Czego możemy się nauczyć o Bogu z faktu, iż to samo hebrajskie słowo *dabar* oznacza „słowo” i „historię”?

Zasada miłości

Fundamentalną zasadą przymierza Boga z Jego ludem jest miłość. Czasownik „miłować” często występuje w *Księdze Powtórzonego Prawa*, nie tylko w odniesieniu miłości Boga do Jego ludu (Pwt 4,37; 7,8; 10,15; 23,5 itd.), ale także miłości Izraelitów do Boga (Pwt 6,5; 7,9; 10,12). W księdze tej boska miłość jest opisana jako coś więcej niż sentymentalna emocja. Miłość Boża jest silna i nieskończona, a przejawia się w wydarzeniach, które ukazują jej intensywność, autentyczność i nieskończoną naturę. Z tej miłości Bóg stworzył niebo i Ziemię (Pwt 10,14; 4,35 itd.), a także wkroczył na arenę dziejów i zbawił swój lud (Pwt 1,27-31; 4,20). W odpowiedzi na miłość Boga Izrael, lud przymierza, został wezwany przez Boga: „Będziesz tedy miłował Pana, Boga swego, z całego serca swego i z całej duszy swojej, i z całej siły swojej” (Pwt 6,5). Oznacza to, że powinni pamiętać o Bogu (Pwt 7,18; 9,7; 24,9 itd.), słuchać Go, starać się roznieć Jego słowa i być im posłuszni (Pwt 4,1; 6,4; 20,3 itd.), bać się Go (Pwt 4,10; 5,29; 17; 19; 31,12 itd.) i służyć Mu (Pwt 6,13; 28,47-48 etc.).

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Dlaczego prawdziwa miłość to coś więcej niż przemijająca emocja? Dlaczego przykazania Boże są „wykładnią miłości” (Ellen G. White, *Życie Jezusa*, wyd. 16, Warszawa 2018, s. 449).

Wezwanie do studiowania

Księga Powtórzonego Prawa jest mocnym wezwaniem do studiowania i nauczania Słowa Bożego (Pwt 6,7), księgą cenioną zarówno przez judaistów, jak i chrześcijan jako jedna z najważniejszych ksiąg *Pisma Świętego*. Jest to księga, która zawiera *Szema Israel*, „Słuchaj, Izraelu” (Pwt 6,4), modlitwę będącą ważnym elementem żydowskiej tożsamości. Jest to księga zachowująca swoją aktualność dla ludu Bożego także w czasie końca, kiedy wierzący mają wkroczyć do Ziemi Obiecanej przygotowanej dla nich przez Pana (J 14,2). „*Księga Powtórzonego Prawa* powinna być starannie studiowana przez tych, którzy obecnie żyją na Ziemi” (Ellen G. White, w: *Advent Review and Sabbath Herald*, 31.12.1903).

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Dlaczego studiowanie *Biblii* powinno być ważnym składnikiem duchowego życia adwentystów dnia siódmego? Znajdź w *Biblii* przykłady ludzi, którzy podkreślali studiowanie Słowa Bożego jako religijny obowiązek.

Część III: Zastosowanie

Nie wystarczy słuchać Słowa Bożego i studiować je. Musimy żyć zgodnie z tym, co słyszymy i rozumiemy. Kiedy byłem (Jacques Doukhan) dzieckiem, usłyszałem od mojego rabina ustne podanie o człowieku, który znalazł cudowną trąbkę na rynku. Sprzedawca wychwalał jej magiczne właściwości:

- Ta trąbka ma cudowną moc - wołał. - Kiedy zatrąbisz na niej, natychmiast ugasisz pożar domu.

Kiedy mężczyzna nabył trąbkę i wrócił z nią do domu, natychmiast postanowił ją wypróbować. Podpałił swój dom i zaczął trąbić. Im głośniej trąbił, tym płomieniem szybciej pożerały dom, aż spalił się doszczętnie. Rozwścieczony mężczyzna pobiegł na rynek, by złożyć zażalenie. Wtedy sprzedawca wyjaśnił mu, że trąbka nie służy do gaszenia ognia, ale zwołania ludzi, którzy pomogą ugasić pożar.

Jedną z najważniejszych różnic między Bogiem a ludźmi jest to, że kiedy Bóg mówi, wówczas to, co mówi, staje się rzeczywistością. Znajdź w *Biblii* przykłady ilustrujące tę zasadę. Dla porównania, znajdź w historii i życiu politycznym czy własnej egzystencji przykłady ilustrujące rozbieżność między słowami i czynami.